

بررسی جایگاه "قصد هنرمند" در مداخلات حفاظتی و مرمتی در آثار فرهنگی- تاریخی

چکیده

در فرآیند حفاظت و مرمت آثار فرهنگی- تاریخی، مرمتگر ابتدا لازم است که شناخت کاملی نسبت به اثر تاریخی حاصل نماید؛ بنابراین به شناسایی، مطالعه و تفسیر هر آنچه به گونه‌ای با اثر تاریخی ارتباط دارد، می‌پردازد. بدین‌گونه نقش هرمنوتیک در این فرآیند انکارناپذیر است. یکی از روش‌های شناخت معنا و تفسیر و تأویل یک اثر در نقد ادبی و هنری، استناد به «نیت مؤلف» یا «قصد هنرمند» است. در این پژوهش به بررسی جایگاه قصد هنرمند در انجام مداخلات حفاظتی و مرمتی اثر تاریخی پرداخته شده است. روش تحقیق توصیفی- تحلیلی بوده و گردآوری داده‌ها از طریق بررسی منابع مکتوب (کتابخانه‌ای و دیجیتالی) صورت پذیرفته است. در نهایت به تحلیل داده‌ها، استدلال و نتیجه‌گیری پرداخته شده است. در ابتدا به بیان مفهوم قصدگرایی در نقد هنر و نیز انواع قصدگرایی پرداخته شد. سپس مفهوم «ضد قصدگرایی» معرفی شد. انواع قصدگرایی که در اینجا معرفی شدند عبارتند از: قصدگرایی مطلق، قصدگرایی متعادل، قصدگرایی انحصاری، قصدگرایی شمولی و قصدگرایی فرضی. در ادامه انواع قصدگرایی در بستر حفاظت و مرمت آثار تاریخی مورد بررسی قرار گرفت؛ قصدگرایی‌های مطلق، انحصاری و فرضی، جایگاهی در این فرآیند نداشتند؛ قصدگرایی شمولی با روش‌های رایج در عرصه حفاظت و مرمت تا حدودی همخوانی داشت. در نهایت دو دیدگاه به عنوان جمع‌بندی ارائه شدند: قصدگرایی متعادل، به عنوان روشی مناسب‌تر از سایر انواع قصدگرایی مطرح گردید. این نتیجه‌گیری با احترام به اصالت مادی و معنوی اثر فرهنگی- تاریخی شامل اصالت کاربرد، ماده، شکل (فرم)، و محیط حاصل شد. همچنین در دیدگاهی دیگر، اثر تاریخی دارای هویتی پویا و مستقل در نظر گرفته شد، که جدای از نیت هنرمند اولیه به سیر خود در طول تاریخ ادامه می‌دهد.

کلیدواژه‌ها: حفاظت، مرمت، اثر فرهنگی- تاریخی، قصدگرایی، قصد هنرمند، نیت مؤلف.

۱. دانشجوی دکتری مرمت اشیاء فرهنگی- تاریخی، دانشگاه هنر، استان تهران، شهر تهران

E-mail: Adele.mohtasham@yahoo.com